

Spoločenskovedný ústav SAV, Karpatská 5, K o š i c e

SPRÁVA O ČINNOSTI V ROKU 1985

Košice, január 1986

ÚVOD

Rok 1985 má v doterajšej nie dlhej histórii ústavu mimoriadny význam. Jednak preto, že 1. 1. 1985 uplynulo 10 rokov od jeho založenia, ale hlavne preto, že ním končí prvá päťročnica, v ktorej je riešiteľským pracoviskom úloh ŠPZV. Splnenie všetkých plánovaných úloh za kalendárny rok a celú päťročnicu v tejto oblasti je základom pozitívneho hodnotenia činnosti ústavu v danom období. Po odovzdaní hlavného výstupu z ČÚ VIII-9-2/5 v roku 1984, bol 13. 6. 1985 oponentúrou prijatý hlavný výstup aj z druhej ČÚ, ktorej bol ústav riešiteľským pracoviskom /teoreticko-analytická štúdia Vplyv zložiek vedomia pracujúcej mládeže na premeny jej sociálnej štruktúry - ČÚ VIII-10-2/5/. Spracovaný bol aj syntetizujúci materiál z výskumu družobných vzťahov VS kraja a Zakarpatskej oblasti USSR /ústavná úloha/, ktorý bol odovzdaný VS KV KSS. V riešení týchto úloh budeme podľa doterajších plánov pokračovať aj v ďalšom období. Splnenie plánovaného objemu práce na 7. päťročnicu tak vytvára dobré predpoklady pre rozšírenie záberu vo výskumnej činnosti a pre jej ďalšie skvalitnenie a zintenzívnenie.

K pozitívam a úspechom, ktoré sme dosiahli v uplynulom roku patria odborné podujatia, ktoré ústav organizoval, alebo sa na organizácii podieľal. Týka sa to hlavne kolokvia k aktuálnym otázkam interdisciplinárneho výskumu v spoločenských vedách /organizované v spolupráci s 3. oddelením SAV/. Pozitívnu odozvu získal opäť seminár mla-

dých historikov, ktorý sa ďalej bude realizovať pravidelne v dvojročných intervaloch. Z hľadiska prenosu výsledkov výskumov do praxe mali mimoriadny význam IV. teoreticko-praktická konferencia o aktuálnych otázkach socialistickej výchovy mladej robotníckej a učňovskej generácie /SvÚ SAV zabezpečoval rokovanie jednej zo sekcií/ aktív pracovníkov z SOU pripravený spolu s SÚV SZM a SOR, na ktorých boli prezentované výsledky výskumov učňovskej mládeže.

Veľký význam sme v priebehu celej päťročnice pripisovali kádrovému dobudovaniu ústavu. Aj keď sa v tejto oblasti nepodarilo splniť všetky úlohy v očakávanej miere /napr. nedosiahol sa plánovaný počet vedeckých pracovníkov/, celková kádrová štruktúra sa zlepšila. Výraznejšie zmeny možno očakávať v najbližšom období, nakoľko v súčasnosti 4 pracovníci po odovzdaní dizertačných prác čakajú na obhajoby /niektorí už od začiatku roka/.

Za dôležité považujeme aj zintenzívnenie za hraničných stykov. V priebehu roka sa okrem plánovaných vycestovaní uskutočnili aj ďalšie - 3 pracovníci sa zúčastnili medzinárodných podujatí. Z hľadiska perspektív má mimoriadny význam uzavretie medzinárodných dvojstranných dohôd, resp. účasť nášho ústavu na takýchto dohodách konkrétne s Ústavom sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR v Kyjeve, Psychologickým ústavom AV ZSSR v Moskve a Centrálnym psychologickým laboratóriom BAV v Sofii /doteraz nemal SvÚ SAV uzavretú žiadnu medzinárodnú dohodu/.

I. Výsledky plnenia plánu výskumných úloh

Pri realizácii plánu výskumných úloh a úloh zakotvených v Akčnom pláne SvÚ SAV bola hlavná pozornosť venovaná riešeniu 2 čiastkových úloh a 1 témy ŠPZV a 1 ústavnej úlohe. Vo všetkých prípadoch išlo o ukončenie riešenia uvedených úloh v rozsahu stanovenom pre 7. päťročnicu /prakticky vo všetkých prípadoch bude riešenie pokračovať v 8. päťročnici/ prípravou hlavných a ďalších plánovaných výstupov /v 1 prípade bol hlavný výstup realizovaný už v roku 1984: z riešenia ČÚ VIII-9-2/5 bol pripravený a odovzdaný podkladový materiál: "Analýza stavu a problematika výchovy maďarských a ukrajinských občanov v duchu československého vlastenectva a proletárskeho socialistického internacionalizmu - na základe materiálov zo sociologických výskumov" do expertízy pripravenej pre ÚV KSS/.

Pri riešení uvedených úloh, ako aj v činnosti vedec-kých oddelení v rámci rozvoja svojich vedných disciplín /sociálna psychológia, sociológia, história/ boli dosiahnuté viaceré významné výsledky:

Bol dopracovaný a zoponovaný finálny variant hlavného výstupu z ČÚ VIII-10-2/5 "Vplyv zložiek spoločenského vedomia pracujúcej mládeže na premeny jej sociálnej štruktúry". Táto teoreticko-analytická štúdia ako prvá etapa riešenia danej problematiky obsahuje údaje o aktuálnom stave svetonázorovej orientácie, hodnotových orientácií, postojov a životných plánov žiakov SOU a ich analýzu z hľadiska

ďalšieho začlenenenia sa do štruktúry spoločnosti.

Z údajov sociologicko-sociálnopsychologického výskumu, ktorý bol databázou pre spracovanie uvedenej teoreticko-analytickej štúdie, boli pripravené a opublikované ďalšie materiály /štúdie, odborné články, príspevky/, týkajúce sa svetonázorovej orientácie učňovskej mládeže, ich vzťahu k svojim profesiám, postojov a hodnotových orientácií, ale aj problematiky voľného času.

V rámci riešenia 1. témy ČÚ VIII-9-2/5 /Vývoj otázky národnostných menšín na Slovensku po roku 1945/ bol prehĺbený a rozšírený archívny výskum a výskum dobovej tlače. Formou štúdií, kandidátskej dizertačnej práce a záverečných správ boli spracované nasledovné otázky:

- činnosť ukrajinskej národnej rady Prjaševščiny v rokoch 1945 - 1948,
- problematika Národného frontu v rokoch 1945 - 1946 so zameraním na otázky súvisiace s formovaním stranícko-politickej štruktúry Slovenska a riešením národnostnej otázky,
- nábor obyvateľstva maďarskej národnosti na práce do Čiech /1945-1948/ ako jednej z foriem riešenia maďarskej otázky v Československu v období prerastania národnej a demokratickej revolúcie do revolúcie socialistickej,
- marxisticko-leninská kritika zdrojov a prejavov nacionalizmu v krízových rokoch 1968-69 v ČSSR. Bola prehĺbená znalosť objektívnych a subjektívnych zdrojov výskytu nacionalizmu v danom období a dokázaná existencia, resp.

- rezídua nacionalistických prejavov predovšetkým zo subjektívneho faktora ,
- hybné sily a motívy činnosti maďarských buržoázných politických strán na Slovensku v rokoch 1919-1938, so zameraním na vplyv maďarských vládnych kruhov na politiku maďarských buržoázných strán na Slovensku v uvedenom období,
 - proces socialistickej kultúrnej revolúcie na dedine južného Slovenska /r. 1948-1960/.

V 2. téme tejto ČÚ úlohy /formovanie národného vedomia a ekonomicky aktívneho obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí SSR/ pokračovala analýza údajov získaných sociologickým a sociálnopsychologickými výskumami. Formou záverečných správ, štúdií a príspevkov boli spracované tieto otázky:

- sociálnopsychologická analýza nacionálneho sebauvedomenia,
- sociálne a psychologické činitele formovania etnických stereotypov a etnického sebaobrazu,
- vplyv poznatkov o národnostnej problematike na etnické postoje,
- štruktúra pracovných kolektívov z aspektu ich národnostného zloženia,
- otázky vzťahu národného a internacionálneho v národnom vedomí,
- otázky sociologického prístupu ku skúmaniu národnostných javov so zameraním na národné vedomie.

Téma "Regulatívna funkcia postojov vo vzťahu k správaniu" /zaradená do ČÚ VII-5-7/3/ bola ukončená spracova-

ním a odovzdaním podkladového materiálu pre koordinátora HÚ. Hlavné zistenia, týkajúce sa vnútornej štruktúry postojov /zložiek/ a ich hierarchického usporiadania boli zahrnuté do výstupných materiálov zo HÚ. Uvedené zistenia boli zároveň publikované v odbornej tlači.

Ústavná úloha "Družobné vzťahy pracujúcich VS kraja a Zakarpatskej oblasti" bola riešená v spolupráci s Užhorodským oddelením Ústavu sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR v rámci tzv. malých pohraničných stykov. Ako hlavný výstup z jej riešenia bol spracovaný podkladový materiál /rovnomený s názvom úlohy/ obsahujúci údaje zo sociologického prieskumu realizovanom v spolupracujúcich inštitúciách.

x x x

Celkove dosiahnuté výsledky zodpovedajú úlohám, stanoveným v tejto oblasti v Akčnom pláne na rok 1985. Nakoľko prakticky všetky úlohy prechádzajú do budúcej päťročnice v priebehu roka sa príprava uvedených materiálov prelínala s prípravou vstupných projektov a návrhov na zaradenie do ŠPZV. Podľa doterajšieho stavu prípravy ŠPZV bude pokračovať výskum národností ako samostatná hlavná úloha, /koordinovaná Slezským ústavom ČSAV/ SvÚ SAV by mal byť riešiteľom 2 ČÚ, ktoré obsahove budú nadväzovať na témy doterajšej ČÚ VIII-9-2/5. Vo výskume mládeže bude riešiteľský tím pokračovať v riešení doterajšej problematiky

analýzou spoločenského vedomia pracujúcej mládeže a činiteľov jeho formovania. Ďalej bude pokračovať aj výskum družobných vzťahov VS kraja a Zakarpatskej oblasti USSR.

III. Realizácia výsledkov spoločenských vied a spolupráca so spoločenskou praxou

Podobne ako v predchádzajúcom roku bola venovaná veľká pozornosť realizácií výsledkov riešenia daných úloh a ich odovzdaniu spoločenskej praxi. Po obojstranne dobrých skúsenostiach pokračovala spolupráca so SOR a SÚV SZM, veľmi úzky kontakt je s VS KV KSS. Konkrétne boli využité nasledovné formy:

V spolupráci so SÚV SZM a SOR sa podieľal SvÚ SAV na realizácii aktívu zástupcov rezortných metodických stredísk a zástupcov riaditeľa pre výchovu mimo vyučovania rozhodujúcich SOU v SSR. Hlavným cieľom tohto aktívu, ktorý sa konal 15.-17. 4. 1985 v politicko-výchovnom stredisku SÚV SZM v Kováčove, bolo oboznámiť účastníkov s výsledkami spoločenskovedných výskumov učňovskej mládeže, najmä s výsledkami výskumov realizovaných SvÚ SAV.

SvÚ SAV sa podieľal na príprave a realizácii IV. teoreticko-praktickej konferencie o aktuálnych otázkach socialistickej výchovy mladej učňovskej a robotníckej generácie /organizovanej SAV, SOR a SÚV SZM/. Pracovníci SvÚ SAV zabezpečili prejednanie problematiky voľného času v rámci samostatnej sekcie.

Na základe výsledkov oponentúry teoreticko-analytického podkladového materiálu "Vplyv zložiek spoločenského vedomia pracujúcej mládeže na premeny jej sociálnej štruktúry" bol na požiadanie koordinátora spracovaný materiál, obsahujúci základné a najzávažnejšie zistenia pre potreby ÚV KSČ.

Z riešenia úlohy, týkajúcej sa družobných vzťahov VS kraja a Zakarpatskej oblasti USSR bol spracovaný syntetický materiál pre potreby VS KV KSS. Tento materiál s názvom "Družobné vzťahy pracujúcich VS kraja a Zakarpatskej oblasti USSR"/podkladový materiál na základe výsledkov výskumu/ bol odovzdaný v novembri 1985.

IV. Prognostické a koncepcné podklady pre dlhodobý výhľad

SvÚ SAV sa zúčastnil prípravy prognostického materiálu "Súčasný stav spoločnosti SSR a perspektívy jej rozvoja", ktorý koordinuje ÚML ÚV KSS, poskytnutím hlavných výstupov z príslušných ČÚ pre potreby pracovných skupín, spracúvajúcich problematiku "Národy a národnosti" a "Mladá generácia".

V. Rozbor a vyhodnotenie vedeckých stykov so zahraničím

1. Spolupráca s krajinami socialistického spoločenstva

c/ Plánované devízové vycestovania a návrhy na dvojstranné dohody:

V tejto päťročnici Spoločenskovedný ústav SAV v Koši-

ciach nemal uzavretú dohodu so žiadnym pracoviskom v zahraničí. Všetky zahraničné vedecké styky sa teda v tomto roku aj maďalej obmedzovali na devízové vycestovania našich pracovníkov do zahraničia, resp. prijatia zahraničných vedeckých pracovníkov.

Na rok 1985 sme mali zahraničným odborom Úradu Predsedníctva SAV v Bratislave schválené dve devízové vycestovania našich pracovníkov do zahraničia a to PhDr. Ladislava Lovaša, CSc. do ZSSR na Naučnoissledovateľskij institut AN GSSR Im. D. N. Uznadzeho s cieľom nadviazania kontaktov s týmto pracoviskom v zahraničí a s. Artúra Takáča do Maďarska na Štátny archív v Budapešti. Cesta s. A. Takáča sa uskutočnila v plánovanom termíne s cieľom štúdia a excerpovania archívnych materiálov z fondu maďarského Ministerstva zahraničných vecí, týkajúceho sa aktivít maďarských buržoáznych politikov na Slovensku v rokoch 1919 - 1938. Z hľadiska získaných poznatkov môžeme túto cestu hodnotiť ako prínosnú, pretože preštudované materiály umožnia komplexnejšie a plastickejšie spracovanie daného obdobia.

V prípade vycestovania PhDr. L. Lovaša, CSc. sme na zabezpečenie cesty neobdržali písomný súhlas pracoviska v zahraničí. Vzhľadom k tomu, bolo zabezpečené vycestovanie na iné pracovisko v ZSSR, a to na Institut sociálnych i ekonomických problem zarubežnych stran AN USSR v Kijeve, ktorý Dr. Lovaš navštívil v čase od 19.-28. 10. 1985 s cieľom upresnenia návrhu na dvojstrannú spoluprácu s týmto pracoviskom na obdobie budúcej päťročnice. Výsledkom

rokovania bolo upresnenie pracovného plánu vedeckej spolupráce medzi Spoločenskovedným ústavom SAV a ISEPZS v Kijeve a jeho detašovaným pracoviskom v Užhorode na tému: "Pohraničné styky v systéme ekonomických, spoločenskopolitických, kultúrnych vzťahov bratských krajín: historické skúsenosti a súčasný rozvoj".

V priebehu prvého polroku sme pri uzatváraní spoluprác medzi ČSAV, SAV a AV ZSSR boli zahrnutí do dvojstrannej dohody o spolupráci medzi Psychologickým ústavom AN ZSSR v Moskve a psychologickými pracoviskami v ČSSR v rámci ČSAV a SAV so strešnou témou "Sociálno-psychologické problémy spoločnej práce".

4. Vedecké stretnutia, kongresy, konferencie

Neplánované devízové vycestovania:

V dňoch 21. až 29. septembra sa riaditeľ pracoviska PhDr. J. Výrost, CSc. zúčastnil VII. stretnutia psychologov podunajských krajín, ktoré sa konalo vo Varne /BĽR/. Cieľom účasti na podujatí, na ktoré bol Dr. Výrost pozvaný riaditeľom Psychologického laboratória BAV v Sofii prof. T. Jolovom, bolo oboznámiť sa s výsledkami psychologických a zvlášť sociálno-psychologických výskumov v ostatných európskych krajinách, ako aj prerokovanie spoločných sociálno-psychologických tém v budúcej päťročnici so spomínaným pracoviskom v Bulharsku. Predbežne bolo dohodorené s riaditeľom Psychologického laboratória BAV v Sofii, že výskumná téma "Úloha hodnotových orientácií, život-

ných plánov a postojov v regulácii sociálneho správania", by sa mohla stať predmetom spolupráce od roku 1987.

Neplánované recipročné vycestovania

V dňoch 2.-3. 10. 1985 sa na pozvanie Maďarskej etnografickej spoločnosti zúčastnil Dr. Šutaj III. medzinárodnej národopisnej konferencie v Békéscsabe /MĽR/ venovanej výskumu národností.

V dňoch 10.-17. 11. 1985 sa PaedDr. M. Gajdoš zúčastnil XVI. zasadania Komisie historikov ČSSR - ZSSR vo Vilnuse /ZSSR/. Dr. Gajdoš ako jeden z účastníkov oficiálnej delegácie československých historikov sa oboznámil s najnovšími výsledkami sovietskej a československej historiografie z obdobia II. svetovej vojny.

Neplánované recipročné prijatia

V priebehu roka sme na našom pracovisku neplánovane prijali dvoch pracovníkov zo zahraničia a to:

- a/ profesora sociológie J. C. H. Davisa z Katedry sociológie Univerzity v Readingu /V. Británia/. Cieľom jeho cesty bolo oboznámiť sa s niektorými metodologickými a metodickými otázkami sociologického výskumu. Menovaný navštívil naše pracovisko na požiadanie Ministerstva kultúry SSR a doporučenia zahraničného odboru Ú P SAV v Bratislave;
- b/ K. K. Bajčinskú z Centrálného psychologického laborató-

ria v Sofii. Menovaná prišla na naše pracovisko v rámci recipročnej výmeny medzi SAV a BAV v záujme upresnenia spoločne riešenej témy v rámci navrhovanej dvojstrannej dohody medzi pracoviskami v roku 1987-1990, ako aj oboznámiť sa s niektorými výsledkami sociálno-psychologických výskumov.

VI. Práca s kádrami, výchova vedeckých pracovníkov a spolupráca s vysokými školami

A. 1. V súčasnosti pracuje na SvÚ SAV 36 pracovníkov, z toho 24 na mzdovom fonde.

Z uvedeného počtu je 10 vedeckých pracovníkov /PhDr. J. Výrost, CSc., Doc. PhDr. D. Jánoška, CSc. a PhDr. L. Lováš, CSc. - samostatní vedeckí pracovníci; PhDr. M. Markuš, CSc. - konzultant, PhDr. V. Bačová, CSc. a PhDr. Z. Bučková, CSc., vedecká pracovníčka II.; PhDr. J. Petruňa, PaedDr. Š. Šutaj, PhDr. A. Zeľová a PhDr. E. Žiaková - vedeckí asistenti/. 8 odborní pracovníci /PhDr. L. Kita, PhDr. Furmaník, PhDr. M. Gbúrová, PhDr. S. Konečný, PhDr. S. Gabzdilová, A. Takáč, PaedDr. M. Gajdoš, PhDr. Z. Burčíková/, 5 interní aspiranti /PhDr. V. Paukovič, PhDr. D. Kováčová, PhDr. V. Jurečková, PhDr. O. Orosová, PhDr. F. Baumgartner/, 6 študijných pobytov /PhDr. A. Kmecová, PhDr. M. Frankovský, PhDr. R. Bekess, PhDr. E. Slovenská, PhDr. B. Gajdošová a V. Greif/, 5 odborných pracovníkov so stredoškolským vzdelaním /M. Jasečková, A. Olejárová, M. Gálová, V. Kacvinská

a M. Stružáková/, 3 pracovníci zaradení do kategórie robotník.

Z hľadiska jednotlivých oddelení je stav nasledovný: na oddelení histórie pracuje: 8 pracovníkov, na oddelení sociológie 8 pracovníkov, na oddelení sociálnej psychológie 11 pracovníkov. V základnom informačnom stredisku 4 pracovníčky.

Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nasledovným zmenám. Z pracoviska odišli P. Mikula, odborný pracovník s VŠ vzdelaním z oddelenia sociológie a D. Kováčová z oddelenia histórie. Na ústav boli prijatí s. Furmaník, odb. pracovník s VŠ vzdelaním na oddelenia sociológie, R. Bekess, študijný pobyt na oddelenie sociológie, V. Greif, študijný pobyt na oddelenie histórie a PhDr. V. Bačová, CSc., vedecká pracovníčka II. na oddelenie sociálnej psychológie.

Do internej ašpirantúry bola od 1. septembra 1985 zaradená PhDr. V. Jurečková, ktorá bola predtým zaradená na študijnom pobyte na oddelení sociálnej psychológie. Do externej ašpirantúry na Katedru dejín UPJŠ v Prešove bol zaradený PhDr. S. Konečný, pracovník oddelenia histórie.

V rámci bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bola uskutočnená pravidelná previerka, ktorá nezistila vážnejšie nedostatky. Bytové požiadavky na rok 1985 boli plnené. Pracovníci majú zabezpečenú lekársku starostlivosť v rámci systému platného pre všetky ústavy SAV v Košiciach. U novoprijatých pracovníkov sa vyžaduje vstupná prehliadka. Stravovanie pracovníkov je zabezpečené v zariadeniach RaJ.

2. Ceny a morálne ohodnotenia udelené v roku 1985

V roku 1985 boli kolektívu oddelenia histórie a Základného informačného strediska udelené tituly Brigáda socialistickej práce a 13 pracovníkom ústavu boli udelené bronzové odznaky BSP.

3. Súťažná aktivita mladých pracovníkov

V roku 1985 sa na SvÚ SAV zapojili do súťaže mladých vedeckých pracovníkov o plaketu SAV a SZM podľa priloženej tabuľky.

Počet účast.		Počet		Formy	Práce navrhnuté
do 35 r.	naď 35 r.	odovzdan.	ohodnot.	ohodnotenia	na vyššie ocene- nie
		prac	prac		
4	0	4	3	fin. odmena 400 Kčs	s. Jurečková s. Šutaj s. Gbúrová

S. Dr. A. Zeľovej bola za súťažnú prácu z roku 1984 udelená Plaketa P-SAV a SÚV SZM.

4. V roku 1985, po kádrových presunoch, ktoré sa uskutočnili v roku 1984 boli schválené kádrové rezervy na funkciu - zástupca riaditeľa - PaedDr. M. Gajdoš
vedecký tajomník - PhDr. V. Paukovič
ved. odd. histórie - PaedDr. Š. Šutaj
vedúci odd. soc. psych. - PhDr. A. Zeľová
vedúci oddel. sociológie - PhDr. J. Petruňa
vedúca ZIS - V. Kacvinská

5. V roku 1985 neboli udelené pracovníkom SvÚ SAV vedecké hodnosti mimo SAV a ČSAV.
6. V máji 1985 sa uskutočnila periodická atestácia vedec-kých pracovníkov.

Na základe záverov atestačnej komisie bola PhDr. Z. Buocová, CSc. preradená v kvalifikačnom stupni II. b za vedeckú pracovníčku II. Bol podaný návrh Atestačnej komisie pri Predsedníctve SAV na preradenie PhDr. L. Lovaša, CSc. do kvalifikačného stupňa II. a. Atestačná komisia pri P SAV tento návrh schválila. Táto komisia tiež schválila preradenie PhDr. J. Výrosta, CSc. do kvalifikačného stupňa II. a.

7. Hodnotenie vedeckej výchovy za rok 1985

Na záver šk. roku 1984/1985 bolo realizované vý-ročné hodnotenie aspirantov.

V októbri 1985 obhájil kandidátsku dizertačnú prá-cu Dr. Š. Šutaj na Ústave historických vied SAV. Súdr. Dr. A. Zeľová a Dr. E. Žiaková odovzdali kandidátske dizertačné práce na školiace pracovisko. U ss. Dr. M. Gajdoša a A. Takáča sa uskutočnili interné oponentúry. Súdruh Dr. J. Petruňa a L. Kita zatiaľ rukopisy práce neodovzdali.

Ašpirantské minimum už absolvovali Dr. S. Gabzdilová a Dr. M. Gbúrová. Skúšky z jazykov a z marxizmu-leninizmu absolvovali Dr. O. Orosová, Dr. V. Jurečková,

Dr. F. Baumgartner, Dr. D. Kováčová. Skíz v absolvovaní skúšok má Dr. V. Paukovič z anglického jazyka a Dr. Z. Burčíková z marxizmu-leninizmu.

Aj v tomto roku je problémom včasné ukončenie ašpirantúr, najmä odovzdávanie kandidátskych dizertačných prác, keď z plánovaných 6 obhajob sa uskutočnila len jedna.

Vzhľadom na to, že SvÚ SAV nie je školiacim pracoviskom, sú ašpiranti z oddelenia histórie školení na ÚHV SAV v Bratislave, Katedre dejín FF UPJŠ v Prešove, ÚML ÚV KSS v Bratislave a Slezskom ústave ČSAV v Opave. Z oddelenia sociológie na ÚFaS SAV v Bratislave, z oddelenia sociálnej psychológie na VÚDPaP v Bratislave a ÚEP v Bratislave.

B. Spolupráca pracovísk SAV s vysokými školami v oblasti výchovy

a/ Oddelenie histórie SvÚ SAV uzavrelo na obdobie tejto päťročnice Dohodu o spolupráci s Katedrou dejín FF UPJŠ. Oddelenie sociálnej psychológie má podpísanú dohodu s Katedrou psychológie FF UPJŠ v Košiciach.

V oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu Katedra dejín FF UPJŠ v Prešove zabezpečuje oddeleniu histórie SvÚ SAV výchovu vedeckých pracovníkov.

b/ V roku 1985 externe zabezpečovala výuku dejín MRK a KSČ dr. D. Kováčová na VŠP v Nitre, pracovisko Košice a dr. L. Kita sociológiu práva na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach.

Na SvÚ SAV pracovalo v roku 1985 5 pomocných ve-

deckých síl - 3 na oddelení histórie a 2 na oddelení sociálnej psychológie.

VII. Edičná činnosť

V oblasti knižných a iných neperiodických publikácií sa nám podarilo splniť všetky stanovené úlohy a úplne zlikvidovať resty v tejto oblasti z predchádzajúcich rokov.

V roku 1985 vyšiel zborník "Družobné vzťahy pracujúcich Zakarpattia a východného Slovenska. História a súčasnosť". Zborník obsahuje príspevky z konferencie, ktorá sa uskutočnila 3.-4. októbra 1983 v Užhorode a na Zemplínskej šírave. Je výsledkom spolupráce SvÚ SAV a Ústavu sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR v Kyjeve. Obsahuje 25 príspevkov našich i sovietskych autorov.

Zborník "Generálna línia budovania základov socializmu a jej realizácia" je výsledkom z podujatia mladých vedeckých pracovníkov - historikov, ktoré sa uskutočnilo 3.-5. mája 1984 v Košiciach, z iniciatívy mladých na oddelení histórie SvÚ SAV. Zborník obsahuje 24 príspevkov, k problematike najnovších dejín Československa.

Zborník "40. výročie konca druhej svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom" je pripravený z materiálov Komisie historikov ČSSR - ZSSR, ktorých pracovné stretnutie sa konalo 24.-29. septembra 1984 v Košiciach.

Z príležitosti 10. výročia Spoločenskovedného ústavu SAV bola pripravená Bibliografia 1975 - 1984, ktorá obsahuje príspevky vyprodukované v týchto rokoch na SvÚ SAV.

Okrem týchto zborníkov sme pokračovali vo vydávaní informačného bulletinu "Vedecké informácie". V dvoch číslach bulletinu vyšlo 15 štúdií /z toho 14 vypracovali pracovníci SvÚ/ a 4 recenzie a anotácie.

V oblasti publikačnej činnosti sme sa zameriavali na ďalšie zvyšovanie odbornej a ideovej úrovne príspevkov. Z kvalitatívneho hľadiska sa dostavil ďalší nárast publikačnej činnosti. V roku 1985 vyprodukovali pracovníci SvÚ 68 štúdií a odborných článkov. Z toho 14 bolo zadaných do centrálnych odborných časopisov /Čsl. psychológia, Studia psychologica, Sociológia, Nová Mysl/ a 21 do ďalších časopisov a zborníkov s celoštátnou a medzinárodnou pôsobnosťou.

V roku 1985 bolo publikovaných 19 štúdií a odborných článkov.

Do tlače bola pripravená monografia Dr. L. Lovaša *Ašpirácie, očakávanie a ciele* /do vydavateľstva Smena/.

VIII. Kultúrno-politická a vedeckopopularizačná činnosť

V apríli 1985 sa v spolupráci s VS KV KSS v Košiciach a Vsl. múzeom v Košiciach uskutočnila Konferencia k 40. výročiu vyhlásenia Košického vládneho programu. Na konferencii aktívne vystúpili aj pracovníci Spoločenskovedného ústavu SAV.

V oblasti popularizácie výsledkov vedy a vedeckých výskumov sme zaznamenali tieto výsledky. Bolo vypracovaných a uverejnených 42 popularizačných článkov, čo je o 30 viac ako v roku 1984 a 15 recenzií a anotácií.

Na dobrej úrovni sa uskutočňuje spolupráca so Socialistickou akadémiou. V rámci spolupráce naši pracovníci odprednášali 41 prednášok. Členovia oddelenia histórie pripravili pre lektorov SAK materiál Riešenie národnostnej otázky v Československu. Siedmi naši pracovníci sú členmi vedenia SAK.

X. Rozvoj pracovnej iniciatívy

Cieľom rozvoja pracovnej iniciatívy kolektívov i jednotlivých pracovníkov SvÚ SAV v roku 1985 bolo z príležitosti 40. výročia oslobodenia Československa Sovietskou armádou v maximálnej miere prispieť ku kvalitnému a včasnému plneniu vedecko-výskumných úloh pracoviska, k dodržaniu plánu odborného rastu a k ďalšiemu rozširovaniu publikačnej činnosti.

Vedenie ústavu a ZV ROH v spolupráci so straníckou organizáciou pri celkovom usmerňovaní záväzkového hnutia plne rešpektovali požiadavku reálnej rezultatívnosti v zmysle konkrétneho prínosu výsledkov pracovnej aktivity a spoločenskej angažovanosti pracovníkov pre jednotlivé oblasti života spoločnosti vo všeobecných či miestnych podmienkach. Skutočnosť, že praktický dosah plnenia socialistických zá-

väzkov možno vidieť predovšetkým v rovine metodiky výchovy, riadenia sociálnych procesov a ideovopolitickej práce, že v tomto zmysle výstupy pracovnej iniciatívy môžu slúžiť hlavne činnosti stranických a štátnych orgánov, inštitúciám školskej správy, propagandy a osvety ako aj masovokomunikačných prostriedkov, je determinovaná charakterom pracoviska a zameraním jeho vedeckovýskumnej práce.

Hlavnou formou rozvoja pracovnej iniciatívy bolo prijatie a plnenie kolektívnych a individuálnych záväzkov v rámci hnutia BSP. Z 35 pracovníkov ústavu je 30 zapojených do hnutia BSP v rámci štyroch kolektívov. Tri kolektívy sú držiteľmi titulu BSP, jeden kolektív o tento čestný titul súťaží.

V pracovnej oblasti bolo prijatých 10 kolektívnych a 29 osobných záväzkov orientáciou na ďalšie skvalitňovanie vedeckovýskumnej činnosti a sprostredkovávanie jej výsledkov pre spoločenskú prax. Tým sa vytvorili podmienky pre prípravu študijných materiálov, odborných podujatí a pre rozsiahlu vedecko-popularizačnú činnosť. Plnenie kolektívnych záväzkov bolo podmienené realizáciou úloh vyplývajúcich z individuálnych záväzkov, ktoré pozostávali z viacerých úloh. Kolektívne záväzky sa týkali hlavne obsahovej a organizačnej prípravy odborných podujatí. Uskutočnilo sa sedem podujatí, z ktorých štyri mali celoslovenský charakter. V rámci uvedených odborných podujatí pracovníci ústavu predniesli celkom 21 príspevkov. Kolektív BSP pri oddelení histórie pripravil seriál článkov k 40. výročiu oslobode-

nia Košíc a pre potreby MV SAK teoretický materiál k problematike riešenia národnostnej otázky. Na úseku publikačnej činnosti pracovníci ústavu napísali 11 popularizačných článkov z oblasti histórie, mierového hnutia a výchovy socialistického človeka. Spevnením socialistických záväzkov bolo navyše pripravených 17 štúdií, 10 odborných a 17 popularizačných článkov.

V oblasti ideovo-výchovnej činnosti treba oceniť organizovanie desaťminútoviek k aktuálnym politickým udalostiam a starostlivosť o názornú agitáciu.

V oblasti kultúrno-výchovnej práce a využívania voľného času uskutočnil sa tretí branný deň ústavu a kolektívy BSP navštevili celkom 12 kultúrnych podujatí.

Na úseku verejnoprospešnej činnosti pracovníci ústavu odpracovali 274 brigádnických hodín a zozbierali 276 kg druhotných surovín.

V rámci súťaže o najlepšieho pracovníka oddelenia boli vyhodnotení dr. Z. Buocová, CSc. za oddelenie sociológie, dr. L. Lovaš, CSc. za oddelenie sociálnej psychológie a dr. Š. Šutaj, CSc. za oddelenie histórie. V rámci súťaže o najlepšieho pracovníka ústavu zvíťazil dr. L. Lovaš, CSc.

Socialistické záväzky v oblasti spolupráce so ZSSR a ostatnými socialistickými štátmi a na úseku starostlivosti o pracujúcich a bezpečnosti práce neboli v roku 1985 prijaté. Celkove 2 záväzky sa týkali úpravy a skrášľovania okolia pracoviska, ktoré boli aj splnené.

ZÁVER

Pri celkovom hodnotení činnosti ústavu v roku 1985 na úrovni ústavnej rady a ZO KSS bolo konštatované, že úlohy vytýčené pre tento kalendárny rok boli vo všetkých základných ukazovateľoch splnené. Úspešne sa tým završila prvá päťročnica, v ktorej bol SvÚ SAV riešiteľským pracoviskom ŠPZV. Počas celého obdobia bola prvoradá pozornosť venovaná plneniu plánov výskumných úloh. V tejto oblasti boli úlohy splnené v celom objeme, včítane prípravy na 8. päťročnicu. Táto príprava v náväznosti na prvé predbežné návrhy z rokov 1983 a 1984 bola zintenzívnená v 2. štvrtroku 1985, kedy boli pripravené pracovné návrhy individuálnych projektov jednotlivých pracovníkov a prejednané v riešiteľských kolektívoch. Vychádzajúc zo zámerov hlavných úloh a na základe návrhov jednotlivých pracovníkov boli spracované vstupné projekty čiastkových úloh plánovaných na 8. päťročnicu. SvÚ SAV bymal byť riešiteľským pracoviskom 3 ČÚ - 2 vo výskume národností a 1 vo výskume mládeže.

Okrem tohto zapojenia sa do ŠPZV sa budú pracovníci jednotlivých oddelení ústavu spolupracovať s bazovými pracoviskami SAV a ČSAV v odboroch psychológia, sociológia a história pri riešení úloh, ktoré koordinujú tieto pracoviská. Tak pracovníci oddelenia sociálnej psychológie budú spolupracovať s ÚEP SAV a PsÚ ČSAV, pracovníci oddelenia sociológie s ÚFS SAV a pracovníci oddelenia histórie s ÚHV

SAV. Táto forma spolupráce sa osvedčila v predchádzajúcej päťročnici, keď bola dôležitým prvkom rozvoja činnosti konkrétne na oddelení sociálnej psychológie /spolupráca s ÚEP SAV/.

Splnenie úloh v 7. päťročnici vytvára dobré predpoklady pre vytýčenie náročnejších úloh pre budúce obdobie, tak ako boli uvedené, ale aj pre zvládnutie úloh, ktoré vyplývajú z pripravených dohôd v oblasti medzinárodnej spolupráce. Tento nový prvok v činnosti ústavu bude dôležitým ukazovateľom dosiahnutej úrovne vo výskumnej činnosti. Relatívne mladý kolektív pracovníkov ústavu má na zvládnutie všetkých týchto úloh dostatočné predpoklady.